

המאגר הלאומי לשיעורי חברה

תוכנית עבודה תש"ף-תשפ"ב
לשכבות ז'-י"ב

מינהל חברה ונוער

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה והשתלמויות
מה"ד חמ"ד

פורמט מז"פ

המאגר הלאומי לשעת מחנך

צירי שעת המחנך לכיתות ז' עד י"ב

זהות ושייכות

מעורבות, שותפות ואחריות

הכיתה כקבוצה חברתית

מחויבות למדינת ישראל

אורח חיים דמוקרטי

מנהיגות

לקראת בגרות בעולם משתנה

המאגר הלאומי לשעת מחנך

בהלימה למטרות חזון החמ"ד

בין אדם לעצמו

בין אדם לאלוקיו

בין אדם לזולתו

בין אדם לעמו

בין אדם לארצו ולמדינתו

ציר: זהות ושייכות

אגף תכנים, תוכניות,
הכשרה והשתלמויות

משרד החינוך

יוצאים לדרך חדשה

יחידת שיעור חינוך לכיתה י'
מעבר לחטיבה עליונה

"השביל הזה מתחיל כאן
בין סניף בנק למעין
לא סלול, לא תמיד מסומן
השביל הזה מתחיל כאן."
אהוד בנאי

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

1.

שיעור 1

שיעור 2

שיעור 3

2.

מבוא למורה

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

3.

ציר: הכיתה כקבוצה חברתית
ידע, מיומנויות וערכים

יחידה זו עוסקת במעבר לחטיבה העליונה. נציף את הציפיות ואת האתגרים הכרוכים במעבר למסגרת חדשה. מעברים עלולים להשפיע על תחושת הביטחון והמסוגלות העצמית, על גילוי עניין בלימודים, על הישגים ועל יצירת קשרים חברתיים. העמקת ההיכרות, קבוצה תומכת, קביעת נורמות וכללים משותפים יסייעו לתלמיד בהתמודדות עם המעבר לחטיבה העליונה.

היחידה מחולקת לשלושה שיעורים:

שיעור 1 – מעברים והתחלות חדשות

שיעור 2 – נעבור את זה יחד, תקוות ואתגרים

שיעור 3 – זה בידיים שלנו, תיאום ציפיות והסכם כיתתי

4.

מטרות ושיקולים לבחירה

מטרת היחידה – התלמידים יתנסו בגילוי אחריות אישית וקבוצתית בתהליך המעבר למסגרת חדשה והקליטה בה. הם יעמיקו את ההיכרות ביניהם ויבינו את חשיבות הקשרים החברתיים להעצמת הפרט והקבוצה ולהקלת תהליכי מעבר.

נושא היחידה: יוצאים לדרך חדשה
יחידת שיעור חינוך לכיתה י'

ערכים

- אהבת הדעת וחדוות הלמידה
- צדק חברתי וערכות הדדית

מיומנויות

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגטלית
תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית
בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

פרקטיקות

1. דיון דילמה
2. חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
3. ביצועי הבנה
4. פיתוח נקודות מבט מגוונות
5. עידוד מעורבות חברתית
6. הכרת השונה

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

חומרי הוראה

מקורות

בין תחומי

נתונים

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

מעברים והתחלות חדשות

שיעור 1

תקציר

בבתי ספר רבים, כיתה י' היא הכיתה הראשונה בחטיבה העליונה. יש בה תלמידים אשר מכירים זה את זה משנים קודמות ויש תלמידים חדשים. לכן, יש צורך בתהליך מחודש לבניית הכיתה כתא חברתי.

תהליך זה כולל: היכרות בין התלמידים, תיאום ציפיות ובניית נורמות כיתתיות. ההתנסות החברתית בכיתה תסייע למתבגר ברכישת כישורים חברתיים והתנהלות ערכית ביחס לסביבתו הקרובה.

בפעילות זו, נעמיק את ההיכרות בין המשתתפים, נדון באתגרים העולים בכניסה למקום חדש ונציע דרכים להתגבר עליהם בעזרת הקבוצה.

נפתח במשחק **מעגל סגור**: המנחה יבקש מאחד המשתתפים לצאת מהחדר. לאחר שיצא, ינחה את שאר המשתתפים לעמוד לעמוד במעגל ולהחזיק ידיים ויסביר שהמטרה שלהם היא לא לאפשר בשום פנים ואופן למשתתף שיצא להיכנס לתוך המעגל ואין לתקשר איתו בשום צורה. מחוץ לחדר, המנחה יסביר למשתתף שיצא שהמטרה שלו היא להיכנס לתוך מעגל המשתתפים שבחדר בכל דרך אפשרית.

שאלות לדיון

- למשתתף שיצא: איך הרגשת כשניסית להיכנס לתוך המעגל ולא אפשרו לך?
- לשאר המשתתפים: איך הרגשתם כשלא נתתם להיכנס למעגל?
- האם חוויתם פעם חוויה דומה (מצד המנסה להיכנס או מצד הקבוצה הסגורה)? שתפו.
- במה המשחק הזה דומה לסיטואציה של תלמיד חדש בכיתה?

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית
בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- צדק חברתי וערכות הדדית
- אהבת הדעת וחדוות הלמידה

- [דיון דילמה](#)
- [חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד](#)
- [ביצועי הבנה](#)
- [פיתוח נקודות מבט מגוונות](#)
- [עידוד מעורבות חברתית](#)
- [הכרת השונה](#)

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

מעברים והתחלות חדשות

שיעור 1

בשיעור זה, נברר מה משותף לחברי הכיתה ומה מיוחד כל אחד מהם וכיצד אפשר להתמודד עם המעבר כקבוצה.

מהלך הפעילות

קולאז' קבוצתי

1. נחלק את הכיתה, אקראית, לקבוצות בנות חמישה משתתפים.
2. נבקש מהקבוצות להכין קולאז' משותף על פי הנחיות אלו:
 - המחישו באמצעות קולאז' (מדיה אומנותית שבה נעשה שימוש בפיסות עיתון, נייר או אריג ליצירת תמונה דו ממדית) את שמייחד כל אחד מחברי הקבוצה ואת הקווים המשותפים ביניכם.
 - העלו רעיונות כיצד הקבוצה תסייע בכניסה המשותפת למקום חדש. המחישו זאת בקולאז'.
3. את הקולאז' אפשר להכין על בריסטול ולהשתמש בגזרי עיתונים, בטושים ובצבעים.
- * אפשר גם ליצור קולאז' באמצעות [הכלי השיתופי photcollage](#), המאפשר לכל אחד לגרור תמונות וכיתוב לתוך עמוד משותף וליצור קולאז' קבוצתי.
4. כל קבוצה תציג את הקולאז' שיצרה ותסביר את הייחודי לכל אחד מחבריה ואת המשותף לחברי הקבוצה.

דיון במליאה

- האם למדתם משהו חדש על חברי הקבוצה והכיתה?
- מה המכנה המשותף שמצאתם בין כל תלמידי הכיתה?
- כיצד ההיכרות בין חברי הקבוצה שלכם בפעילות תסייע לכם בתהליך הקליטה בחטיבה העליונה?
- שתפו בדוגמות למעברים בחיים (מעבר דירה, בית ספר, ארץ חדשה). מה עזר לכם להתמודד עם המעבר?

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- צדק חברתי וערכות הדדית
- אהבת הדעת וחדוות הלמידה

- [דיון דילמה](#)
- [חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד](#)
- [ביצועי הבנה](#)
- [פיתוח נקודות מבט מגוונות](#)
- [עידוד מעורבות חברתית](#)
- [הכרת השונה](#)

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

מעברים והתחלות חדשות

שיעור 1

סיכום

בשיעור זה, דיברנו על מעברים ועל כניסה למסגרת חדשה. העמקנו את ההיכרות בין התלמידים וניסינו לתת ביטוי לייחודיות של כל אחד מחברי הכיתה ולמשותף לכולם. ביררנו כיצד אפשר להתמודד עם המעבר כקבוצה על סמך מעברים שונים שחווינו בעבר.

נסיים בסרטון "[הילד וכוכב הים](#)" (או [בטקסט](#) לבחירת המורה), הממחיש את הכוח שלנו לעזור לאחד מחברי הקבוצה ולו במעשה אחד קטן.

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

שאלות לדיון

- כיצד כל אחד מכם יכול להשפיע על ההסתגלות של שאר חברי הכיתה?
- רפלקציה: האם למדתם משהו חדש על עצמכם או על חבריכם במהלך הפעילות?

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- צדק חברתי וערכות הדדית
- אהבת הדעת וחדוות הלמידה

- [דיון דילמה](#)
- [חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד](#)
- [ביצועי הבנה](#)
- [פיתוח נקודות מבט מגוונות](#)
- [עידוד מעורבות חברתית](#)
- [הכרת השונה](#)

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

סיפור "כוכב הים"

ביום מן הימים בעודי מטייל על החוף, ראיתי איש צעיר עומד ליד הים ומשליך עצמים מהחוף אל תוך האוקיינוס. בעודי מתקרב גיליתי כי האיש מרים מהחול כוכבי-ים שאלפים מהם נותרו שם עם בוא השפל ומשליך אותם חזרה אחד אחד לתוך האוקיינוס. שאלתי את האיש מדוע הוא לוקח על עצמו מטלה שכזו. האיש השיב כי אם לא יעשה זאת כוכבי הים ללא ספק ימותו. לעגתי לו והודעתי כי ישנם קילומטרים של חוף ועשרות אלפי כוכבי-ים ושלא יתכן כי הוא באמת מאמין שמעשהו אכן ישנה לרגע, האיש הצעיר עצר, חשב, ואז הרים כוכב-ים נוסף מהחוף בעוד הוא משליך אותו חזרה לים אמר: "זה משנה... לאחד הזה!"

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

נעבור את זה יחד – תקוות ואתגרים

שיעור 2

תקציר: בשיעור זה, נעמיק את ההיכרות בין התלמידים ונדון בתקוות ובאתגרים האישיים של כל אחד בקבוצות קטנות. הקבוצות יציעו דרכים לעמידה בציפיות ולהתמודדות עם האתגרים, כיחידים וככיתה.

מהלך הפעילות

משחק קבוצתי: "הרוח נושבת" – יש לסדר את הכיסאות בכיתה במעגל. כל התלמידים ישבו במעגל בכיסאות, מספר הכיסאות יהיה קטן באחד ממספר התלמידים. משתתף שאין לו מקום יעמוד במרכז המעגל ויאמר: "הרוח נושבת לכל מי ש..." ואז יגיד תיאור חיצוני או פנימי, תחביב או תחום עניין. לדוגמה: "הרוח נושבת לכל מי שמנגן בכלי מחיקלי". כל משתתף שמזדהה עם הנאמר קם וצריך להחליף מקום. המשתתף שנותר ללא כיסא עומד במרכז המעגל ומכריז מחדש. [מצורפת רשימת היגדים לדוגמה.](#)

פתיחה

גוף – מהלך

סיכום

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגטלית
תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית
בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- צדק חברתי וערכות הדדית
- אהבת הדעת וחדוות הלמידה

- [דיון דילמה](#)
- [חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד](#)
- [ביצועי הבנה](#)
- [פיתוח נקודות מבט מגוונות](#)
- [עידוד מעורבות חברתית](#)
- [הכרת השונה](#)

שאלה לסיכום המשחק

כיצד המשחק והמידע שנחשפתם אליו במהלכו יסייעו בהעמקת ההיכרות בין חברי הכיתה?

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

משחק קבוצתי: "הרוח נושבת" – היגדים לדוגמה

- הרוח נושבת לכל מי שנועל נעליים שחורות
- הרוח נושבת לכל מי שמנגן בכלי מוזיקלי
- הרוח נושבת לכל מי שהקדיש בקיץ זמן ללימודי קודש
- הרוח נושבת לכל מי שעוסק בפעילות ספורטיבית
- הרוח נושבת לכל מי שעבד בקיץ
- הרוח נושבת לכל מי שלמד משהו חדש בקיץ
- הרוח נושבת לכל מי שהתנדב בקיץ
- הרוח נושבת לכל מי שפעיל בתנועת נוער
- הרוח נושבת לכל מי שיש לו חיית מחמד
- הרוח נושבת לכל מי שאוהב לשתות שוקו או קפה עם חברים (היגד זה מקשר לשלב הבא בפעילות)

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

נעבור את זה יחד – תקוות ואתגרים

שיעור 2

תקציר: בפעילות זו, נדמה את הכיתה לבית קפה, מתודה אשר תסייע לתלמידים להכיר ולהתחבר זה לזה, להציף יחד קשיים ואתגרים ודרכים להתמודדות עימם.

מהלך הפעילות – "יושבים בבית קפה"

- נסדר את הכיתה כבית קפה – שולחנות וחמישה כיסאות סביב לכל שולחן.
- נחלק לכל תלמיד מדבקה בצבע אחר בתחילת השיעור.
- התלמידים יתיישבו סביב השולחנות על פי הצבעים שקיבלו (חמישה תלמידים בשולחן).
- במרכז השולחן נניח "[תפריט](#)" של מנות – שאלות שחברי הקבוצה יענו עליהן בהרחבה.
- אפשר להגיש את כל מנות התפריט יחד או על פי מנות.
- הקבוצות ישתפו במליאה בתשובותיהם.

שאלות לדיון

- לדעתכם, מה הם האתגרים העיקריים שעלו בקבוצות? הציעו דרכים להתמודדות עימם.
- את מי הייתם רוצים לרתום לצורך התמודדות עם אתגרים אלו?

פתיחה

גוף – מהלך

סיכום

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- צדק חברתי וערכות הדדית
- אהבת הדעת וחדוות הלמידה

- [דיון דילמה](#)
- [חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד](#)
- [ביצועי הבנה](#)
- [פיתוח נקודות מבט מגוונות](#)
- [עידוד מעורבות חברתית](#)
- [הכרת השונה](#)

פנח

... ק'נוח! (אי אפשר בלי)

➤ הציעו דרכים שבהן הקבוצה יכולה לסייע בהתמודדות עם האתגרים השונים שעלו.

פנח

אנה ציקרית

➤ שתפו את הקבוצה בציפייה משמעותית שיש לכם מהכניסה לחטיבה העליונה.
תוספת למנה העיקרית:
➤ שתפו באתגר שלדעתכם תצטרכו להתמודד איתו השנה.

פנח

אנה ראשונה לבחירה

➤ ספרו לחברי הקבוצה מידע מפתיע עליכם.
➤ ספרו לקבוצה משהו מצחיק שקרה לכם במעבר למקום חדש.

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

נעבור את זה יחד – תקוות ואתגרים

שיעור 2

בשיעור זה, העמקנו את ההיכרות בין חברי הכיתה. הצפנו את האתגרים המשותפים העולים במעברים בחיים. כמו כן, הצענו דרכים להתמודדות עימם. תחושת השייכות לקבוצה תסייע בתהליך הגיבוש הכיתתי בכניסה לחטיבה העליונה ועשויה לתרום לרווחה האישית ולהצלחה של כל אחד מהתלמידים.

לסיכום, נציג קטע מדבריו של הרבי מלובביץ'

פתיחה

גוף – מהלך

סיכום

שאלות לדיון

- מהי התפיסה שמביע הרבי מלובביץ' בדבריו בנוגע לקשר שבין הפרטים לקהילה?
- לדעתכם, מה הקשר בין תפיסה זו לתהליך היווצרות של קבוצה חברתית חדשה עם המעבר לתיכון?
- הציעו פעולות שיכולות לסייע לכם לחזק את הקהילה הכיתתית ולהתמודד עם המעבר.

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- צדק חברתי וערכות הדדית
- אהבת הדעת וחדוות הלמידה

• [דיון דילמה](#)

• [חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד](#)

• [ביצועי הבנה](#)

• [פיתוח נקודות מבט מגוונות](#)

• [עידוד מעורבות חברתית](#)

• [הכרת השונה](#)

**"בני האדם אינם חלק ממכונה או תצרף של חלקי לגו,
שחייבים להיות מושלמים לפני הרכבתם.
בני האדם הם נשמות שבתוך תוכן טמון הפוטנציאל להיות
מושלמים, אך הדרך לממש פוטנציאל זה עוברת דרך אחדותן
של הבריות. דרך השתתפותן במטלות הציבור וביצירת
קהילה. כאשר פרטים לא מושלמים רבים מתחברים אלה
לאלה מתוך אהבה וידידות – או אז נוצרת קהילה מושלמת."**

(הרבי מלובביץ' על פרשות ויקהל-פקודי)

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

זה בידיים שלנו
תיאום ציפיות והסכם כיתתי

שיעור 3

לאחר שהעמקנו את ההיכרות בין התלמידים במפגשים הקודמים, שהעלינו את האתגרים הצפויים ושהצענו דרכים להתמודדות עימם, בשיעור זה, נתאם ציפיות בין חברי הכיתה. נקבע מערכת מוסכמת של כללים אשר הכרחית לפעילות משותפת בעתיד. האחריות האישית שכל אחד יגלה כלפי ההשתלבות שלו וכלפי חבריו תתרום לתחושת השייכות ולהצלחה בכניסה לחטיבה העליונה.

פתיחה

גוף – מהלך

סיכום

נקרין סרטון קצר מתוך: [אליס בארץ הפלאות](#).

שאלות לדיון

- כאשר אתם נמצאים במקום חדש, מה עוזר לכם למצוא את "הדרך הנכונה"?
- החתול אומר לאליס: "העיקר שתמדי בהליכה". למה הוא מתכוון לדעתכם? כיצד אפשר לקשר זאת למעבר לחטיבה העליונה?

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- צדק חברתי וערכות הדדית
- אהבת הדעת וחידושים הלמידה

• [דיון דילמה](#)

• [חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד](#)

• [ביצועי הבנה](#)

• [פיתוח נקודות מבט מגוונות](#)

• [עידוד מעורבות חברתית](#)

• [הכרת השונה](#)

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

זה בידיים שלנו – תיאום ציפיות
והסכם כיתתי

שיעור 3

מהלך הפעילות

1. כל תלמיד ימלא אישית את טבלת "[תיאום ציפיות](#)".
2. התלמידים יכתבו באמצעות הכלי המקוון [ענן מילים](#) את ה"ציפיות מחבריי לכיתה".
ענן מילים: כלי דיגיטלי שבו כל משתתף כותב את תשובותיו והתוכנה מכינה קולאז' של המילים, כאשר מילים שנזכרו יותר פעמים מוצגות באותיות גדולות יותר.
דוגמה [לענן מילים](#).
*אפשרות נוספת היא שימוש בבריסטולים גדולים, כאשר כל תלמיד ידביק פתקים צבעוניים ובהם כתובות הציפיות שלו מחברי הכיתה.

נשאל את התלמידים

- אילו ציפיות שחזרו על עצמן הכי הרבה, מדוע?
- אילו ציפיות ריאליות ליישום?
- כיצד, לדעתכם, אפשר לנסח ציפיות אלו לכדי כמה כללים מוסכמים? כעת, ננסח יחד בין שלושה לחמישה כללים התואמים לציפיות. נעזר [בהסבר ובדוגמות לניסוח כללים](#).

שאלות לדיון

- הסתכלו על הכללים שכתבנו, האם כולם ניתנים ליישום? כיצד אפשר ליישם?
- מהו תפקידכם ביישום כל אחד מהכללים?

פתיחה

גוף – מהלך

סיכום

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגיטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- צדק חברתי וערכות הדדית
- אהבת הדעת וחדוות הלמידה

- [דיון דילמה](#)
- [חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד](#)
- [ביצועי הבנה](#)
- [פיתוח נקודות מבט מגוונות](#)
- [עידוד מעורבות חברתית](#)
- [הכרת השונה](#)

טבלת תיאום ציפיות

ציפיות מעצמי	ציפיות מחבריי לכיתה	ציפיות מהמורה

ענן מילים

ניסוח הסכם כיתתי, שימו

1. מהי ההתנהגות הרצויה?
2. כיצד היא מתבצעת ועל מי מוטלת האחריות לביצועה?
3. כדאי לנסח בשפה חיובית וברורה.

דוגמות להסכם כיתתי:

- ✓ מדבר רק מי שקיבל רשות.
- ✓ שומרים על הצידוד ולא מקשקשים על השולחן.
- ✓ כל תלמיד יהיה שותף באחת מוועדות הכיתה.

להרחבה

תיאום ציפיות ותקנון – מרחב פדגוגי

תיאום ציפיות וניסוח הסכם כיתתי – לב לדעת

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

זה בידיים שלנו – תיאום ציפיות
והסכם כיתתי (סיכום)

שיעור 3

בשיעור זה, הצפנו את הציפיות האישיות והקבוצתיות שלנו והצענו דרכים ליישמן. הבנו כי עלינו לגלות אחריות ולהתמיד כדי לעמוד בציפיות אלו. יצרנו הסכם כיתתי המבוסס על הציפיות העיקריות שהעלנו בכיתה. לאורך הדרך, הבנו כי תמיכה זה בזה תסייע לקבוצה בעמידה במשימות בהצלחה ובהנאה ותקדם את תחושת האחדות ואת הערבות ההדדית בין חברי הכיתה.

"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ - וְהָאָרֶץ (בראשית א, א) חז"ל לימדונו כי "הַפֶּל הוֹלֵךְ אַחֵר הָעֶקֶר" (מעשרות פ"ג, מ"י). כלומר, שכל ההתחלות רומזות את שעתיד להיות. וכן כתב האר"י הקדוש: "הכול הולך אחר ההתחלה" (עץ חיים שער ד, פ"ד).

שאלות לסיכום

- למה הכוונה בביטוי "הכול הולך אחר ההתחלה"?
 - לדעתכם, אילו פעולות והתנהגויות מחייב עיקרון זה?
 - כיצד, לדעתכם, נצליח להתמיד ביישום הכללים הכיתתיים?
 - האם למדתם משהו חדש על עצמכם או על חבריכם לכיתה במהלך הפעילות?
- כעת, נתלה את ההסכם הכיתתי במקום בולט בכיתה.

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגטלית
תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית
בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- צדק חברתי וערבות הדדית
- אהבת הדעת וחדוות הלמידה

- [דיון דילמה](#)
- [חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד](#)
- [ביצועי הבנה](#)
- [פיתוח נקודות מבט מגוונות](#)
- [עידוד מעורבות חברתית](#)
- [הכרת השונה](#)

פתיחה

גוף – מהלך

סיכום

מיומנויות הבוגר 2030

סוג המיומנויות	#	כותרות
אוריינות שפתית	1	מיומנויות קוגניטיביות
אוריינות מתמטית	2	
אוריינות מדעית	3	
חשיבה ביקורתית	4	
חשיבה יצירתית	5	
אוריינות דיגיטלית	6	
מודעות עצמית	7	מיומנויות תוך-אישיות
הכוונה עצמית	8	
מודעות חברתית	9	מיומנויות בין-אישיות
התנהלות חברתית	10	
אוריינות גלובלית	11	
אוריינות גופנית ובריאותית	12	מיומנויות גופניות

ערכים

פירוט	הערכים
1. עידוד הסקרנות והעניין 2. שאיפה למצוינות ולמיצוי יכולות 3. מחשבה עצמאית ויחמה	אהבת דעת וחדוות למידה
1. הכרה של ערכים יהודיים ודמוקרטיים ומחויבות להם 2. כיבוד סמלי המדינה ושמירת החוק 3. שירות משמעותי 4. השתתפות בתהליכים דמוקרטיים בחברה	מחויבות לערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית
1. מחויבות לערכי המורשת והתרבות הייחודיים לכל קבוצה 2. היכרות מכבדת של תרבויות ושל מורשות אחרות במדינה	כיבוד ערכי המורשת והתרבות במדינת ישראל
1. כבוד לאדם, לזכויותיו, לתרבותו, להשקפותיו ולחירויות היסוד 2. שמירה על קדושת החיים 3. כיבוד ההורים והמעגל המשפחתי	כבוד האדם והמשפחה
1. סולידריות ועזרה לזולת 2. מעורבות חברתית ואזרחית 3. מחויבות לטבע וקידום צדק סביבתי	צדק חברתי וערכות הדדיות

ידע – מושגים

מעברים

מעבר מוגדר כשינוי או התקדמות ממקום, מפעולה, ממצב, מנושא למשנהו. נמצא כי מעברים מבית ספר יסודי לחטיבת ביניים ולתיכון משפיעים בצורה ניכרת על התפתחות המתבגרים (Roeser & Eccles, 2009) למשל, המעבר בין בתי הספר במהלך גיל ההתבגרות משפיע על תחושת המסוגלות העצמית, על גילוי עניין בלימודים, על הישגים ועל יצירת קשרים חברתיים (Blyth & Simmons, 1987).

מסוגלות עצמית

באנגלית: Self efficacy. מושג שפיתח הפסיכולוג החברתי אלברט בנדורה, והוא מתייחס לדרך שבה אנחנו תופסים את היכולת שלנו לבצע התנהגות שתביא לתוצאה מסוימת. מדובר באמונה של האדם בנוגע ליכולתו לבצע משימה. אדם בעל תחושת מסוגלות עצמית גבוהה מעריך את יכולתו להתמודד בהצלחה עם מטלה כגבוהה, זה מוביל אותו להשקיע מאמץ בביצוע גם נוכח קשיים ומכשולים. לעומת זאת, תחושת מסוגלות עצמית נמוכה גורמת לאדם לתפוס את המשימה המוטלת עליו ככזו שאינה תואמת את היכולות שלו, זה מחליש את המוטיבציה להתאמץ לשם ביצוע המשימה וגורר מחשבות על כישלון.

שייכות

תחושת שייכות היא אחד הערכים המרכזיים על פי התיאוריה האדלריאנית, ומשמעותה היא להרגיש חלק מהחברה הסובבת, הקרובה והרחוקה. תחושת השייכות היא סובייקטיבית ואפשר להשיגה בדרכים חיוביות או שליליות. תחושת שייכות גבוהה תורמת לערך עצמי גבוה ומכאן לביטחון עצמי.

ידע - מושגים

תא חברתי

קבוצת אנשים הפועלים במשותף להשגת מטרות אישיות וקבוצתיות. הכיתה כתא חברתי משמשת זירה ללמידה חברתית ולהקניית כישורים בין אישיים.

תיאום ציפיות

יצירת הסכם חברתי המתבסס על ציפיות המשתתפים לנוהלי התקשורת ולפעילות המשותפת. קביעת מערכת מוסכמת של כללים הכרחית לפעילות משותפת בעתיד.

מוקד שליטה פנימי

הבנה שהאחריות למצבים רבים נתונה בידי היחיד עצמו וכי יש באפשרותו לבחור במידת השפעתה על המציאות ובהבנתה – להבדיל ממוקד שליטה חיצוני, שבו היחיד משליך את האחריות להתנהלותו על אחרים.

אחריות אישית

היא ערך מוסרי שמשמעותו היא שהאדם, בהיותו בוגר, חייב לשאת בתוצאות של מעשיו ושל פעולותיו כלפי עצמו וכלפי חברתו וסביבתו – אם בחר בהם מרצונו החופשי. כמו כן, אחריות טמונה בכל תפקיד שאנו מקבלים על עצמנו ושאנו חייבים לתת דין וחשבון על פעולותינו בו.

